

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17067

Tarih : 24.03.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de derinleşen ekonomik krizle birlikte yoksulluk, borçluluk, gıdaya erişim sorunu, enerji ve barınma maliyetlerindeki artış, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve sosyal yardımlara bağımlılığın artması gibi çok boyutlu sorunlar ortaya çıkmıştır. Emekçilerin, emeklilerin, işsizlerin ve dar gelirli kesimlerin yaşam koşulları her geçen gün daha da ağırlaşmaktadır. Milyonlarca yurttaş temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz hale gelmiştir. Artan icra dosyaları ve bireysel borçluluk, ekonomik krizin toplumsal bir yoksullaşma ve güvencesizlik krizine dönüştüğünü açıkça göstermektedir. Bu sürecin tüm boyutlarıyla araştırılması, nedenlerinin ortaya konulması ve yurttaşların insanca yaşam koşullarına erişimini sağlayacak gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Serhat Eren
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de derinleşen ekonomik kriz, artık geçici bir dalgalanma değil; geniş halk kesimlerinin yaşamını doğrudan belirleyen yapısal bir yoksullaşma ve güvencesizleşme sürecine dönüşmüştür. Yoksulluk, borçluluk ve temel ihtiyaçlara erişim sorunu tarihsel olarak en ağır seviyelerden birine ulaşmıştır. 2026 yılı itibarıyla güncel verilere göre; dört kişilik bir ailenin açlık sınırı 32.365 TL’ye, yoksulluk sınırı ise 105.425 TL’ye yükselmiştir. Buna karşın asgari ücret bu rakamların çok altında kalmakta; emekçilerin büyük bölümü yalnızca yoksulluk değil, açlık sınırının altında yaşamaya zorlanmaktadır. Emeklilerin yaklaşık %80’i açlık sınırının altında bir gelire yaşam mücadelesi vermektedir.

Bu tablo yalnızca gelir yetersizliğini değil, aynı zamanda hızla büyüyen bir borçlanma ve icra krizini de beraberinde getirmektedir. 2026 yılının ilk çeyreğinde icra dosyası sayısı 400 bini aşkın artış göstermiş; Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre yasal takibe düşen kişi sayısı rekor seviyelere ulaşmıştır. Yalnızca kısa bir zaman diliminde yüz binlerce yurttaş borçlarını ödeyemediği için icralık hale gelmiştir. Bu gelişmeler, Türkiye’de milyonlarca insanın artık yalnızca yoksul değil, aynı zamanda sistematik bir borç sarmalına sürüklendiğini göstermektedir. Yurttaşlar temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kredi kartlarına ve tüketici kredilerine yüklenmekte; geri ödeme koşulları ağırlaştıkça bu borçlar hızla yasal takibe dönüşmektedir.

Gıda fiyatlarındaki artış bu süreci daha da derinleştirmektedir. Son dört yılda temel gıda ürünlerinin dolar bazında dahi yaklaşık 2,5 kat arttığı görülmektedir. Türkiye, gıda enflasyonunda dünya sıralamasında ilk 3 ülke arasına kadar yükselmiş; temel gıda ürünlerinde yıllık artış oranları %50 ila %120 bandına ulaşmıştır. Bu durum, yurttaşların sağlıklı ve dengeli beslenme hakkını doğrudan tehdit etmektedir. Geçtiğimiz günlerde kutladığımız Ramazan Bayramı, paylaşmanın ve dayanışmanın simgesi olması gerekirken; derinleşen yoksulluk nedeniyle bu bayramda milyonlarca hane çocuklarını sevindirememiş, bayramlık alamamış, sofralarını dahi kurmakta zorlanmıştır.

Akaryakıt fiyatlarındaki artış, ekonomik krizin derinleşmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Son yıllarda %150’ye varan artışlar sonucunda mazot fiyatlarının 70 TL’yi aşması, tarımsal üretimden lojistiğe kadar tüm maliyetleri yükseltmiş; bu artışlar doğrudan gıda fiyatlarına ve genel enflasyona yansımıştır. Özellikle çiftçilerin artan maliyetler nedeniyle üretimden çekilmesi, gıda arzında daralmaya yol açmaktadır. Enerji alanında elektrik ve doğalgaz faturalarındaki artış, milyonlarca hanenin temel ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmesine neden olmuştur. Yaklaşık 4 milyon yurttaş temel enerji faturalarını dahi ödeyemez hale gelmiş; toplamda yaklaşık 18 milyon yurttaş sosyal yardımlarla yaşamını sürdürmektedir. Bu durum, yoksulluğun geçici değil yapısal bir hale geldiğini göstermektedir.

Barınma krizi özellikle büyükşehirlerde derinleşmiştir. Son iki yılda kira fiyatları birçok bölgede %100 ila %200 arasında artmış; ortalama kira bedelleri 20.000–25.000 TL bandına yükselerek asgari ücretin büyük kısmını tek başına tüketir hale gelmiştir. Hanelerin önemli bir bölümü gelirlerinin yarısından fazlasını barınma giderlerine ayırmak zorunda kalmaktadır.

Gelir dağılımındaki adaletsizlik de derinleşmektedir. En zengin %20'lik kesimin toplam gelirden aldığı pay %48'e yaklaşırken, en yoksul %20'nin payı %6'nın altına düşmüştür. Bu durum, ekonomik büyümenin toplumun geneline yayılmadığını, servetin dar bir kesimde yoğunlaştığını göstermektedir.

Bölgesel eşitsizlikler açısından bakıldığında ise özellikle Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı illerde yoksulluk, işsizlik ve sosyal yardıma bağımlılık oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Bu bölgelerde işsizlik oranları %20'lere yaklaşmakta; sosyal yardımlara bağımlı hane oranı birçok yerde %40'ı aşmaktadır. Bu tablo, ekonomik krizin mevcut eşitsizlikleri daha da derinleştirdiğini ortaya koymaktadır. Genç işsizliği ve güvencesizlik de krizin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Türkiye'de ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin sayısı 6,5 milyona yaklaşmış; her dört gençten biri sistemin tamamen dışında kalmıştır.

Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde; Türkiye'de yaşanan ekonomik krizin doğrudan toplumsal yapıyı dönüştüren çok boyutlu bir yoksullaşma, borçlanma ve eşitsizlik krizi olduğu açıkça görülmektedir. Bu süreç, gıdaya erişimden barınmaya, enerjiden temel insan haklarına kadar geniş bir alanda derin bir toplumsal tahribat yaratmaktadır.

Bu bağlamda; Türkiye'de derinleşen ekonomik kriz, yoksulluk ve borçluluk olgusunun tüm boyutlarıyla araştırılması, icra dosyalarındaki artış ve bireysel borçlanma krizinin nedenlerinin incelenmesi, gıda enflasyonunun ve temel ihtiyaç fiyatlarındaki artışın nedenlerinin araştırılması, enerji ve akaryakıt fiyatlarının haneler ve üretim üzerindeki etkilerinin analiz edilmesi, asgari ücret ve emekli aylıklarının açlık ve yoksulluk sınırı karşısındaki durumunun değerlendirilmesi, sosyal yardım mekanizmalarının kapsamı ve yoksulluğu azaltmadaki etkisinin incelenmesi, barınma krizinin nedenlerinin ve kira artışlarının toplumsal etkilerinin ortaya konulması, genç işsizliği ve güvencesizliğin ekonomik krizle ilişkisinin araştırılması amacıyla Meclis araştırması açılması elzemdir.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARI	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUĞUL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SINAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SIİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	